SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 430/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. S., K., zastúpeného advokátom Mgr. D. P., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 19 C/216/2011 z 27. januára 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. januára 2013 doručená sťažnosť Mgr. M. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. D. P., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19

C/216/2011 z 27. januára 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 19 C/216/2011-71 z 27. januára 2012 rozhodol o zvýšení výživného uhrádzaného sťažovateľom pre navrhovateľa – plnoletého syna sťažovateľa, a to na sumu 200 € mesačne od 1. júla 2011. Okresný súd rozhodol tiež o dlžnom výživnom za obdobie od podania návrhu do jeho rozhodnutia. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Z uvedeného rozsudku okresného súdu vyplýva, že naposledy bola vyživovacia povinnosť sťažovateľa voči navrhovateľovi určená rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C/547/1998-25 z 2. marca 1999.

Proti rozsudku okresného súdu z 27. januára 2012 podali odvolanie tak sťažovateľ, ako aj navrhovateľ. O týchto odvolaniach rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 8 CoP/189/2012-113 z 30. októbra 2012 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zvýšení výživného od 6. júla 2011 do budúcna, dlžnom výživnom a spôsobe jeho zaplatenia a zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti. V časti zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh navrhovateľa na zvýšenie výživného za obdobie od 1. júla 2011 do 5. júla 2011 zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na vady prvostupňového konania a aj odvolacieho konania. Argumentuje tým, že konajúce súdy nezisťovali pomery u matky navrhovateľa, hoci má voči nemu tiež vyživovaciu povinnosť, nesprávne ustálili výšku jeho príjmu a dostatočne nezohľadnili jeho terajšiu rodinu a vyživovacie povinnosti voči dvom maloletým deťom. V tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

„Odporca vyjadril vážne pochybnosti o nezaujatosti sudkyne, ktorá vôbec nezisťovala príjmové pomery a životnú úroveň druhého rodiča, teda matky, ktorá okrem navrhovateľa, teda svojho syna nemá žiadnu vyživovaciu povinnosť na rozdiel od sťažovateľa, ktorý ma vyživovaciu povinnosť voči ďalším dvom maloletým deťom svojej terajšej rodiny a tiež voči obom svojim rodičom, ktorý majú veľmi vážne zdravotne postihnutia a sú odkázaní na starostlivosť svojho syna, teda sťažovateľa.

V zmysle ustanovenia § 62 ods. 2 ZR vyživovaciu povinnosť voči plnoletému navrhovateľovi majú obaja rodičia podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Podľa sťažovateľovi známych informácií matka žalobcu M. S., nar..., bytom K. má dve zamestnania vo V. a vo V., tiež figuruje ako spoločník v ďalších dvoch obchodných spoločnostiach. Už v čase rozvodu v roku 1999 mala matka žalobcu vyšší príjem ako otec žalobcu. Sťažovateľ preto žiadal v konaní o vyžiadanie a preukázanie aktuálnych príjmov matky žalobcu. ...

Prvostupňoví súd nesprávne zaregistroval príjem odporcu až o 100 Eur mesačne. Mesačný príjem odporcu je 1.291 Eur a nie 1.391 Eur mesačne, ako to zaznamenal súd v prvostupňovom konaní.

Rozhodnutie o dlžnom výživnom považujeme za vážny rozpor s dobrými mravmi. Navrhovateľ v minulosti, zrejme na popud matky prišiel za otcom s tromi finančne prehnanými nárokmi voči otcovi v hodnote cca 60.000,- Sk na kúpu play-station, kúpou bicykla a tiež inej veci v čase, keď otec (sťažovateľ) prispieval ešte od rozhodnutia súdu o rozvode manželstva z roku 1999 výživné nad rámec určeného výživného. Oznámenými nárokmi žalobcu podmienil vzájomný vzťah so svojim otcom. Keď sťažovateľ v tom čase nedokázal bezprostredne, okamžite požiadavkám syna (žalobcu) vyhovieť, žalobca od toho momentu sa so sťažovateľom prestal stýkať a kontaktovať ho.

O žalobcovom štúdiu sa sťažovateľ pre bezdôvodný vzdorovitý vzťah syna dozvedel až koncom roka 2011. Zároveň je zrejmý aj fakt, že žalobca nenavštevoval školu už od 05.07.2011, odkedy mu bolo súdom priznané zvýšenie výživného. Ako priznal v procese aj sám žalobca v tom čase mu ešte nevznikali náklady na štúdium.

Matka zámerne, bezdôvodne štvala syna žalobcu proti sťažovateľovi. Žalobca sa voči sťažovateľovi správal odmerane, nekomunikoval s ním, kládol mu prehnané požiadavky a otcovi vôbec neoznámil, že zamýšľa štúdium na vysokej škole, na ktoré by sa otec mohol finančne pripraviť. Keďže sťažovateľ o týchto skutočnostiach nebol oboznámený, teraz mu to finančne ruinuje jeho terajšiu rodinu, ktorá finančne trpí s dvomi maloletými deťmi.

Sťažovateľ pre nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia o zvýšení výživného bol nútený zobrať ďalší splátkový úver zo S. s celkovou hodnotou 4.600.00 Eur a mesačnými splátkami 77,60 Eur aby mohol vôbec existovať.

Vytvorenie takéhoto stavu zo strany súdu však vôbec nezodpovedá zákonnému postupu súdu v súlade s § 62 ods. 2 ZR, kedy vyživovaciu povinnosť voči plnoletému žalobcovi majú zásadne obaja rodičia podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov.

Podobne ako prvostupňový súd rovnako aj druhostupňový súd úplne nezákonne ignoroval zisťovanie schopností, možností a majetkových pomerov druhého rodiča. Na jednej strane v odôvodnení krajského súdu str. 4 je uvedená zákonná požiadavka, že dieťa, rodiča, ktorého nežijú spolu, má mať takú životnú úroveň, akú by malo, ak by spolužitie rodičov trvalo. Na druhej strane, ak by spolužitie trvalo, určite by sa takáto možnosť zvažovala u sťažovateľa ako rodiča rok alebo dva roky vopred. A ako v iných rodinách, ak by to pomery rodičov nedovoľovali, hľadala by sa iná alternatíva na Slovensku alebo v mieste bydliska, a nie v zahraničí.

Pomery u druhého rodiča súd vôbec neskúmal, čo by mohlo preukázať fakt, že pomery u druhého rodiča sú výrazne lepšie a neviedlo by to k tak závažnému a nezákonnému zásahu do zadlžovania sťažovateľa v rozpore s dobrými mravmi a v rozpore so zákonnými ustanoveniami zákona o rodine o vyživovacej povinnosti.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ namieta, že rozsudkami všeobecných súdov boli porušené jeho základné práva označené v sťažnosti. V sťažnosti ďalej uvádza:

„V tomto prípade však právoplatné rozhodnutie pre nezachovanie zákonných ustanovení o vyživovacej povinnosti a pre nezákonný postup súdu pred vydaním rozhodnutia, sťažovateľa o majetok pripravujú a privádzajú k neudržateľným dlhom. ... existenčne ohrozuje terajšiu rodinu sťažovateľa, vytvára nerovnosť na úkor nezistených pomerov na strane matky navrhovateľa zo strany súdu. ... tiež išlo nerešpektovanie zákonných ustanovení o zisťovaní pomerov oboch rodičov zo strany súdu a nevykonanie dôkazov navrhovaných zo strany sťažovateľa.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa Mgr. M. S. na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, právo na

ochranu rodičovstva a rodiny sťažovateľa, právo sťažovateľa na osobitnú ochranu detí a právo na rovnaké práva deti sťažovateľa narodené v manželstve i mimo neho podľa čl. 41 ods. 1 a 3 Ústavy SR, právo sťažovateľa na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Co/189/2012-113 zo dňa 30. 10. 2012 a rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 19C/216/2011-71 zo dňa 27. 01. 2012 bolo porušené.

... Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Co/189/2012-113 zo dňa 30. 10. 2012 Ústavný súd SR zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

... Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) tak, aby odložil vykonateľnosť *„napadnutého právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Co/189/2012-113 zo dňa 30. 10. 2012 a rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 19C/216/2011-71 zo dňa 27. 01. 2012, aby sa dočasne zdržal výkon právoplatného rozhodnutia a tretím osobám uložil, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom“.*

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti uvádza, že k porušeniu označených základných práv podľa ústavy došlo *„rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Co/189/2012–113 zo dňa 30. 10. 2012“* a identickým spôsobom označený rozsudok krajského súdu sťažovateľ žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K sťažnosti sťažovateľ priložil rozsudok krajského súdu č. k. 8 CoP/189/2012-113 z 30. októbra 2012, ktorý sa týka právnej veci sťažovateľa, tak ako ju skutkovo vymedzil vo svojej sťažnosti. Na základe týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v petite sťažnosti došlo k pisárskej chybe pri vymedzení spisovej značky namietaného rozsudku a správne označenie tejto spisovej značky má byť 8 CoP/189/2012. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ namieta

porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aj keď v petite namieta porušenie celého čl. 46 ústavy.

Ústavný súd na základe týchto skutočností dospel k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu sp. zn. 19 C/216/2011 z 27. januára 2012 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 3 ústavy deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu sp. zn. 19 C/216/2011 z 27. januára 2012

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného

súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu sp. zn. 19 C/216/2011 z 27. januára 2012 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 19 C/216/2011 z 27. januára 2012, pretože ho preskúmal na základe odvolania sťažovateľa podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) krajský súd.

V súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy je preto z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012 (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide spravidla vtedy, keď pri predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeniach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku z 30. októbra 2012, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny, uviedol:

„Odvolací súd na základe odvolania účastníkov konania preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 156 ods. 3 O. s. p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení Zákona o rodine a zákonne rozhodol o zvýšení výživného. Vykonal všetky dôkazy významné pre rozhodnutie, v súlade s § 132 O. s. p. vyhodnotil dôkazy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci, v dôsledku čoho je odôvodnenie napadnutého rozsudku presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Konajúci súd sa vysporiadal s námietkami navrhovateľa a odporcu uplatnenými v odvolaní, ktoré v prevažnej miere tvorili ich obranu už v priebehu konania na súde prvého stupňa a ani v štádiu odvolacieho konania neuviedli žiadne relevantné skutočnosti majúce za následok iné rozhodnutie o výživnom. Odvolací súd posúdením všetkých relevantných skutočností vo vzťahu k predmetu odvolacieho konania dospel k presvedčeniu, že zvýšené výživné súdom prvého stupňa je, vzhľadom na zákonné ustanovenia citované v odôvodnení napadnutého rozsudku a z nich vyplývajúce zásady, primerané reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam odporcu a odôvodneným potrebám navrhovateľa po zohľadnení, že odporca má ďalšie dve vyživovacie povinnosti voči maloletým deťom narodeným z jeho terajšieho vzťahu. K odvolacej námietke odporcu o nesprávnom výpočte jeho priemerného mesačného zárobku, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, odvolací súd dodáva, že po oboznámení sa s obsahom spisu, konkrétne opismi mzdových listov odporcu je nepochybné, že priemerný mesačný zárobok odporcu za rok 2011 od marca do novembra bol 1.391 €. Odvolací súd nemohol zohľadniť námietku odporcu namietajúcu nedostatočne vykonané dokazovanie ohľadom prijatia navrhovateľa na vysokú školu, keďže z obsahu spisu je nesporné, že Fakulta informatiky v B. oznámila navrhovateľovi 19. 5. 2011, že je prijatý k prezenčnému štúdiu v bakalárskom študijnom programe informatika od akademického roku 2011/2012 s tým, že zápis je stanovený na deň 11. 7. 2011 a rovnako nemohol prihliadnuť na námietku odporcu vo vzťahu k príjmovým a majetkovým pomerom navrhovateľovej matky, ktoré tvoria podstatnú časť jeho odvolania,

lebo v preskúmavanej veci nemajú právny význam, pretože odporca je povinný rodič, ktorému sa určuje výživné a nie matka navrhovateľa, ktorá dobrovoľne bez súdneho rozhodnutia si plní svoju vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľovi, preto ani predpoklad odporcu, že dosahuje vyšší príjem ako on, nemá v konečnom dôsledku vplyv na určenie rozsahu jeho vyživovacej povinnosti voči navrhovateľovi. Odvolací súd poukazuje na ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom považuje za ich prvoradú zákonnú povinnosť a tiež na ods. 5 tohto zákonného ustanovenia, v ktorom je výslovne uvedené, že výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Odvolací súd dospel k záveru, že odporca mal dostatok finančných prostriedkov na štandardné uspokojovanie vlastných potrieb ako aj potrieb ostatných členov jeho terajšej rodiny, preto možno od neho spravodlivo žiadať, aby rovnaký štandard umožnil aj navrhovateľovi, čo je v súlade so zákonnou požiadavkou, že dieťa, rodičia, ktorého nežijú spolu, má mať takú životnú úroveň akú by malo, ak by spolužitie rodičov trvalo. K odvolacej námietke odporcu, že nevedel o štúdiu navrhovateľa na vysokej škole v zahraničí, odvolací súd poznamenáva, že zmenou spoločensko-ekonomických podmienok na Slovensku sa výrazne zmenili aj možnosti detí študovať, resp. vybrať si štúdium na vysokých školách v rámci Európskej únie, ale aj mimo nej, v dôsledku čoho je nutné, ak sú pre to splnené podmienky u povinného rodiča, akceptovať právo dieťaťa študovať na škole podľa vlastného výberu. V danom prípade je nepochybné, že majetkové a finančné pomery odporcu mu umožňujú prispievať zvýšené výživné navrhovateľovi a vytvoriť mu podmienky pre ukončenie štúdia a následné lepšie uplatnenie v praxi. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, ak zvýšil výživné na 200 € s odôvodnením, že pri rozhodovaní o rozsahu zvýšenia zohľadnil vyživovaciu povinnosť odporcu voči maloletým deťom z terajšieho vzťahu, čiastočne aj voči ich matke, ktorá je na materskej dovolenke. Odvolací súd nevyhovel odvolaciemu návrhu odporcu doplniť dokazovanie, pretože vykonané dokazovanie súdom prvého stupňa je dostatočné pre rozhodnutie o návrhu, ale najmä preto, že odporca nenavrhoval vykonať také dôkazy, ktoré by mali relevantný význam pre rozhodnutie vo veci samej. Neprihliadol ani na námietku odporcu o tzv. „dobrých mravoch“ podľa ust. § 75 ods. 2 O. s. p., pretože v priebehu konania nebolo zistené žiadne také správanie navrhovateľa, ktoré by bolo dôvodom pre postup v zmysle tohto ustanovenia O. s. p.. Konajúci súd správne rozhodol aj o dlžnom výživnom a spôsobe jeho zaplatenia podľa ust. § 160 ods. 1 veta druhá O. s. p.,

kedy súd môže určiť, že peňažné plnenie sa vykoná v splátkach, ktorých výšku a podmienky zročnosti určí s tým, že omeškanie plnenia jednej splátky, má za následok zročnosť celého plnenia a dôsledne prihliadol aj na majetkové, finančné a rodinné pomery odporcu. Na základe uvedených skutočností odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. napadnutý rozsudok vo výroku o zvýšení výživného od 6. 7. 2011 do budúcna, dlžnom výživnom a spôsobe jeho zaplatenia, ako aj vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti od 6. 7. 2011 do budúcna potvrdil.“

Ústavný súd pri preskúmavaní namietaného rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posúdenia všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok okresného súdu č. k. 19 C/216/2011-71 z 27. januára 2012, ktorým zvýšil výživné uhrádzané sťažovateľom pre navrhovateľa. Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na výsledky dokazovania, v rámci ktorého skúmal odôvodnené potreby navrhovateľa (sťažovateľovho syna) a tiež skúmal pomery sťažovateľa. Z odôvodnenia predmetného rozsudku vyplýva, že okresný súd vychádzal z účastníckych výpovedí navrhovateľa a sťažovateľa, písomného vyjadrenia sťažovateľa a listinných dôkazov (výplatné pásky a doklad dekana Fakulty informatiky). Na základe týchto zistení okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol:

„Z prevedeného dokazovania má súd preukázané, že nárok navrhovateľa na zvýšenie výživného je dôvodný, hoci v nižšej než požadovanej výške. Keďže naposledy bolo určené výživné súdnym rozhodnutím, takéto rozhodnutie možno zmeniť v prípade, ak sa zmenia pomery, či už na strane povinnej osoby, alebo na strane oprávnenej osoby. Je nepochybné, že na strane navrhovateľa ako oprávnenej osoby došlo k zmene pomerov oproti naposledy určenému výživnému, ktoré by odôvodňovali zvýšenie výživného. Od poslednej úpravy

ubehlo 12 rokov, v porovnaní s poslednou úpravou, kedy navrhovateľ bol žiakom 1. ročníka ZŠ, teraz navštevuje 1. ročník VŠ, takže opodstatnene na jeho strane došlo k potrebe zvýšenia výdavkov na výživné zahrňujúcich nielen základné výdavky na stravu, ošatenie a bývanie, ale tiež zvýšené výdavky v súvislosti so štúdiom na VŠ v B. a v neposlednom rade aj výdavky na športové, kultúrne vyžitie, záľuby a pod. hoci iba v minimálnej výške (keďže navrhovateľ v tejto súvislosti nemá mimoriadne výdavky). Okrem toho medzi tieto výdavky patria tiež výdavky na lieky, v súvislosti s jeho zdravotným stavom.

Tiež možno konštatovať, že sa zmenili pomery aj na strane odporcu, ktorému v priebehu konania pribudli dve vyživovacie povinnosti a súčasne na strane ktorého v porovnaní s predchádzajúcou úpravou došlo tiež k zvýšeniu jeho príjmu. Pokiaľ odporca ako povinná osoba podrobným spôsobom vyšpecifikoval pravidelné výdavky, k týmto je potrebné poukázať na to, že výživné má prednosť pred ostatnými výdavkami rodiča. Aj existencia výdavkov povinnej osoby svedčí o určitej životnej úrovni rodiča, pričom oprávnená osoba má právo sa podieľať na životnej úrovni svojho rodiča. Odporca je preto povinný prispôsobiť svoje výdavky tak, aby neboli realizované na úkor opodstatnenej vyživovacej povinnosti voči navrhovateľovi. Okrem toho k uvádzaným výdavkom zo strany odporcu súd uvádza, že nemožno prihliadať na tie výdavky, ktoré patria jeho priateľke, pretože podľa názoru súdu na nich odporca nie je povinný sa podieľať. Taktiež k výdavku na bývanie je potrebné upresniť, že ide výdavok, na ktorom sa majú spolupodieľať všetky osoby, ktoré byt užívajú, takže ani v tomto prípade nejde o výlučný výdavok odporcu. K vyživovacej povinnosti odporcu voči mal. A. súd tiež poznamenáva, že vzhľadom na vek dieťaťa, odporca si v súčasnosti plní vyživovaciu povinnosť voči nej (okrem nevyhnutnej VP na základné potreby, príp. predškolské zariadenie) najmä vo forme osobnej starostlivosti.

K návrhu odporcu, aby súd zisťoval majetkové pomery na strane matky navrhovateľa, najmä jej príjem, súd uvádza, že v tomto konaní súd skúma pomery na strane povinnej osoby, t.j. odporcu. Preto v tomto smere navrhované dokazovanie nebolo vykonané.

Na základe vyššie uvedených zistení a záverov súd v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami prihliadnuc pritom na odôvodnené potreby navrhovateľa a majetkové pomery odporcu a jeho dve nové vyživovacie povinnosti posúdil predmetný návrh ako dôvodný čo do zvýšenia vyživovacej povinnosti odporcu voči navrhovateľovi mesačne na

sumu 200,- Eur od 1. 7. 2011 a návrh v jeho prevyšujúcej časti súčasne ako nedôvodný zamietol.“

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu, ktorý potvrdil v podstatnej časti rozsudok okresného súdu.

Krajský súd sa v odôvodnení namietaného rozsudku stotožnil s právnym názorom okresného súdu o tom, že od poslednej úpravy výživného nastala taká zmena pomerov tak u sťažovateľa, ako aj u navrhovateľa, ktorá odôvodňovala zvýšenie výživného. Krajský súd poukázal na skutkové zistenia, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, týkajúce sa pomerov sťažovateľa (jeho príjmov, vyživovacích povinností a pod.) a tiež odôvodnených potrieb navrhovateľa. V sťažnosti sťažovateľ namieta, že okresný súd a ani krajský súd nezistili dostatočne skutkový stav, predovšetkým z dôvodu, že nezisťovali pomery matky navrhovateľa, nesprávne ustálili jeho príjem, a okrem toho zvýšenie výživného vrátane rozhodnutia o dlžnom výživnom a spôsobe jeho splatenia považoval za neprimerané vzhľadom na svoje vyživovacie povinnosti voči dvom maloletým deťom, starostlivosť o partnerku a o rodičov. Z odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa s odvolacími námietkami sťažovateľa vysporiadal – nevyhovel odvolaciemu návrhu na doplnenie dokazovania zisťovaním pomerov matky navrhovateľa, konštatoval, že tento návrh sa netýka predmetu konania, pričom dokazovanie, ktoré vykonal okresný súd, považoval za dostatočné. Výšku príjmov zisťoval z výplatných pások a dospel k rovnakému záveru ako okresný súd. Rozhodnutie o dlžnom výživnom a o spôsobe jeho splatenia nebolo podľa krajského súdu v rozpore s dobrými mravmi. V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd reagoval aj na ďalšie skutočnosti relevantné v prerokúvanom prípade.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd ale rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci

dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (pozri § 120 ods. 1 OSP), a nie účastníkov konania.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že ani v prvostupňovom a ani v odvolacom konaní neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy, ústavný súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zaručuje síce právo na spravodlivý proces, neupravuje však prípustnosť dôkazov alebo ich hodnotenie (A. B. v Slovenská republika, rozsudok zo 4. marca 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru). Aj podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu nie je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru povinnosť vykonať dôkazy označené účastníkom konania (I. ÚS 75/96, II. ÚS 153/03, IV. ÚS 178/2012). Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej (napr. II. ÚS 218/00, IV. ÚS 182/04, IV. ÚS 178/2012).

Ústavný súd, poukazujúc predovšetkým na citované časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu, dospel k záveru, že medzi namietaným rozsudkom krajského súdu a obsahom základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, keď sťažovateľ za také porušenie považoval najmä nevykonanie dôkazov smerujúcich k zisťovaniu pomerov matky navrhovateľa, pričom je zrejmé, že konajúce súdy odôvodnili, prečo nevyhoveli tomuto procesnému návrhu a nevykonali predmetné dokazovanie, neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť porušenie označených základných práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Nie je úlohou ústavného súdu do detailov preskúmať prípad z pozície v okolnostiach prípadu aplikovaných právnych noriem, ani opätovne podrobiť revízii napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010). Podľa názoru ústavného súdu krajský súd (v spojení s okresným súdom) rozsudok vo vzťahu k procesným návrhom sťažovateľa na vykonanie dokazovania odôvodnil ústavne konformným

spôsobom, pričom právne závery týchto všeobecných súdov nepovažuje ústavný súd za arbitrárne.

Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že aj ďalšie právne závery krajského súdu sú dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti teda svojvôle, sú logické a vyplývajú z relevantných skutkových zistení, je možné k nim dospieť aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) a Občianskeho súdneho poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu z 30. októbra 2012. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení zákona o rodine a Občianskeho súdneho poriadku krajským súdom ako odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Sťažovateľ tiež namieta, že rozsudkom krajského súdu z 30. októbra 2012 boli porušené základné práva podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 41 ods. 1 a 3 ústavy.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu absencia porušenia ústavnoprocesných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré patria aj sťažovateľom označené základné práva podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 41 ods. 1 a 3

ústavy (m. m. IV. ÚS 116/05). Ústavný súd v súlade so svojou skoršou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne čl. 6 dohovoru. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoP/189/2012 z 30. októbra 2012 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2013